

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»

ЛАЗАРЕНКО ВОЛОДИМИР ВОЛОДИМИРОВИЧ

УДК 343.352

**КРИМІНАЛЬНО-ПРОВОА ХАРАКТЕРИСТИКА
ПРИХОВУВАННЯ КРИМІНАЛЬНОГО
ПРАВОПОРУШЕННЯ:
ПОРІВНЯЛЬНО-ПРОВОВЕ ДОСЛІДЖЕННЯ**

Спеціальність 12.00.08 – кримінальне право та кримінологія;
кримінально-виконавче право

АВТОРЕФЕРАТ
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата юридичних наук

Одеса – 2021

Дисертація є рукопис.

Робота виконана на кафедрі кримінального права Національного університету «Одеська юридична академія».

Науковий керівник доктор юридичних наук, доктор теології, професор, член-кореспондент НАПрН України, заслужений діяч науки і техніки України
СТРЕЛЬЦОВ Євген Львович,
Національний університет «Одеська академія»,
завідувач кафедри кримінального права

Офіційні опоненти: доктор юридичних наук, професор
ЧУВАКОВ Олег Анатолійович,
Одеський національний університет
імені І. І. Мечникова,
завідувач кафедри кримінального права,
кримінального процесу та криміналістики;

кандидат юридичних наук, доцент
ЛЕНЬ Валентин Валентинович,
Національний технічний університету
«Дніпровська політехніка»,
професор кафедри публічного права

Захист відбудеться 29 грудня 2021 року на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 41.086.03 Національного університету «Одеська юридична академія» за адресою: 65009, м. Одеса, вул. Фонтанська дорога, 23.

З дисертацією можна ознайомитися у бібліотеці Національного університету «Одеська юридична академія» за адресою: м. Одеса, вул. Академічна, 2.

Автореферат розісланий 26 листопада 2021 року.

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради

І.В. Лагутіна

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Обґрунтування вибору теми дослідження. Сучасна злочинність виступає в якості масштабної загрози безпеці охоронюваним кримінальним законом суспільним відносинам, стабільному розвитку країни та становленню держави як демократичної, соціальної, правової в світовій спільноті. Суспільство має вжити всіх заходів, спрямованих на виявлення, припинення і попередження кримінально-протиправних посягань. Певними можливостями в цьому аспекті володіють норми кримінально-правового інституту причетності, що спрямовані, насамперед, на боротьбу з тяжкими та особливо тяжкими кримінальними правопорушеннями.

Чинне кримінальне законодавство України передбачає окремі види причетності, одним із яких є заздалегідь не обіцяне приховування кримінального правопорушення (ст. 396 Кримінального кодексу України (далі – КК України)), спрямоване на забезпечення принципу невідворотності відповідальності, зниження латентності кримінальних правопорушень, підвищення рівня правосвідомості українського суспільства та формування громадянської позиції щодо нетерпимого ставлення до будь-яких проявів протиправної поведінки.

Існуюча законодавча конструкція приховування кримінального правопорушення не може запропонувати точні критерії для вирішення питань кваліфікації та притягнення до кримінальної відповідальності винних осіб, не передбачає однозначні ознаки, які дозволяють чітко охарактеризувати діяння приховувача, що у своїй сукупності призводить до різночитання, помилок у процесі правозастосування та, як наслідок, неправомірного притягнення до відповідальності. Комплексне з'ясування логічного змісту кримінальної норми і аналіз науково-правових поглядів на приховування кримінального правопорушення, з одного боку, розкривають істотні суперечності і технічні недосконалості чинної законодавчої моделі цього, а з іншого боку, надають можливість для пошуку найбільш прийнятних конструкцій досліджуваної норми з метою найбільш ефективного її практичного застосування.

Значний внесок у розробку фундаментальних питань поняття та відповідальності за приховування кримінального правопорушення внесли Л.М. Абакіна-Пілявська, Г.І. Баймурзин, А.С. Беніцький, І.А. Бушуєв, Г.Б. Р.В. Вереша, Віттенберг, В.С. Гелашвілі, П.І. Гришаєв, А.В. Зарубін, П.К. Євдокимов, М.І. Ковальов, Н.А. Косякова, О.М. Лемешко, В.В. Лень, А.Д. Макаров, М.І. Мельник, Г.В. Новицький, Б.Т. Разгільдієв, Н.Г. Радунцев, О.І. Семикіна, В.Г. Смірнов, Є.Л. Стрельцов, М.Х. Хабібুলлін, О.А. Чуваков та інші науковці. Водночас, незважаючи на значний масив наукових досліджень, чимало аспектів цієї проблеми залишаються гостро дискусійними та такими, що потребують комплексного дослідження.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційне дослідження спрямоване на реалізацію положень: Концепції

реалізації державної політики у сфері профілактики правопорушень на період до 2015 року, затвердженої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 30.11.2011 № 1209-р.; Загальнодержавної програми адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу, ухваленої Законом України від 18 березня 2004 р. № 1629-IV; Національної стратегії у сфері прав людини, затвердженої Указом Президента України від 25 серпня 2015 р. № 501/2015.

Дисертаційне дослідження виконане відповідно до планів Південного регіонального центру Національної академії правових наук України: № 148/3-Б «Регіональна юридична наука: сучасні завдання» на 2019-2024 роки та № 86/16 «Актуальні напрямки розвитку юридичної науки для подальшого розвитку регіонів України» на 2013-2018; науково-дослідної роботи кафедри кримінального права Національного університету «Одеська юридична академія» «Стан, тенденції та перспективи розвитку кримінального права у XXI столітті» на 2016-2020 роки як складової плану науково-дослідної роботи Національного університету «Одеська юридична академія» «Стратегія інтеграційного розвитку України: правовий та культурний вимір» на 2016-2020 роки (державний реєстраційний номер 0116U001842).

Мета і завдання дослідження. Метою дослідження є порівняльно-правовий аналіз приховування кримінального правопорушення та розробка науково-обґрунтованих пропозицій і рекомендацій, спрямованих на вдосконалення законодавства, що передбачає кримінальну відповідальність за вказане кримінально-каране діяння.

- Для досягнення цієї мети в дисертації вирішувалися такі завдання:
- охарактеризувати історичні аспекти розвитку приховування кримінального правопорушення у вітчизняному законодавстві;
 - встановити місце приховування кримінального правопорушення в інституті причетності до кримінального правопорушення;
 - дослідити доктринальне визначення приховування кримінального правопорушення в роботах вітчизняних науковців та з'ясувати його кримінально-правову природу;
 - розглянути особливості об'єктивних ознак складу приховування кримінального правопорушення;
 - проаналізувати особливості суб'єктивних ознак складу приховування кримінального правопорушення;
 - визначити особливості кваліфікації та відмежування приховування кримінального правопорушення від співучасті та суміжних складів;
 - з'ясувати особливості питання покарання за приховування кримінального правопорушення;
 - здійснити порівняльний аналіз стану та особливостей законодавчого регулювання приховування кримінального правопорушення за законодавством України та зарубіжних країн;

сформулювати і обґрунтувати пропозиції та рекомендації про вдосконалення кримінально-правового регулювання приховування кримінального правопорушення.

Об'єкт дослідження – суспільні відносини, які виникають у зв'язку з вчиненням приховування кримінального правопорушення за законодавством України і законодавством зарубіжних країн.

Предмет дослідження – кримінально-правова характеристика приховування кримінального правопорушення: порівняльно-правове дослідження.

Методи дослідження. В ході дисертаційного дослідження застосовувалися різні наукові методи, зокрема: діалектичний – дозволив проаналізувати кримінальне законодавство та практику його застосування щодо приховування кримінального правопорушення (застосовувався у всіх розділах). За допомогою історико-правового методу досліджено генезу розвитку поняття приховування кримінального правопорушення та його нормативного відображення (підрозділ 1.1.). Формально-логічний метод використовувалися при формулюванні ключових понять і визначенні термінологічного означення приховування кримінального правопорушення (підрозділ 1.2, 1.3., 2.1., 2.2, 2.4, 3.2). За допомогою системно-структурного методу було визначено місце приховування кримінального правопорушення в системі кримінального права, в цілому, та інститути причетності, зокрема (підрозділи 1.2, 1.3). Конкретно-соціологічні методи анкетування і вивчення документів та матеріалів, статистичні і математичні методи використовувалися в процесі збору, аналізу й узагальнення емпіричної інформації, необхідної для формулювання наукових висновків (підрозділи 2.1., 2.2, 2.3). Порівняльно-правовий (компаративістський) метод використовувався для зіставлення положень КК України і приписів кримінальних кодексів зарубіжних країн з метою виявлення та врахування позитивного досвіду під час розроблення пропозицій щодо вдосконалення чинного кримінального законодавства України в частині приховування кримінального правопорушення (підрозділ 3.1). Діалектичний метод дозволив проаналізувати кримінальне законодавство та практику його застосування щодо відповідальності за приховування кримінального правопорушення (підрозділи 2.1., 2.2., 2.3, 2.4). Логіко-семантичний метод забезпечив поглиблення понятійного апарату щодо проблематики дослідження (підрозділи 1.3., 2.1., 2.2, 2.4, 3.2).

Нормативною базою дослідження є: Конституція України, Кримінальний кодекс України 2001 року та інші закони України, законодавство зарубіжних країн, зокрема, кримінальні кодекси окремих штатів США, Австрії, Республіки Білорусь, Естонії, Латвії, Молдови, Нідерландів, Норвегії, Швейцарії, Франції та ін. Історичний метод дослідження вимагав вивчення кримінального законодавства часів Київської Русі, Російської імперії, Австро-Угорської імперії, кримінальні кодекси УРСР 1922, 1927 і 1960 рр., кримінальні кодекси колишніх союзних республік – Грузинської РСР, Латвійської РСР, Казахської

РСР, Литовської РСР, Узбекської РСР, Азербайджанської РСР та ін. У роботі аналізуються необхідні для дослідження положення постанов Пленуму Верховного Суду України, вищих судових інстанцій, які діяли раніше в СРСР, УРСР.

В емпіричну основу дослідження були покладені результати анкетування працівників правоохоронних та судових органів з питань кримінально-правової відповідальності за приховування кримінального правопорушення (всього опитано 60 осіб), анкетування населення (всього опитано 126 осіб); статистичні і аналітичні дані МВС України, Генеральної прокуратури України, Верховного Суду України, а також ухвали Верховного Суду СРСР, УРСР, РРФСР та матеріали судової практики зарубіжних країн.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що дисертація є першим в Україні спеціальним комплексним порівняльно-правовим дослідженням приховування кримінального правопорушення в умовах оновленого кримінального законодавства України та євроінтеграційних процесів.

У процесі вирішення поставлених завдань отримано такі найбільш суттєві результати, що мають наукову новизну:

вперше:

на підставі комплексного компаративістського аналізу кримінального законодавства зарубіжних країн встановлено три основні концепції законодавчого регламентування приховування кримінального правопорушення: 1) приховування кримінального правопорушення розглядається як співучасть; 2) приховування кримінального правопорушення розглядається як самостійне кримінально каране діяння; 3) склад приховування кримінального правопорушення в чинному кримінальному законодавстві відсутній;

запропоновано дефініцію приховування кримінального правопорушення, яке являє собою заздалегідь не обіцяну умисну діяльність причетної особи, що вчиняється після закінчення основного (попереднього) кримінального правопорушення та спрямована на переховування особи правопорушника, знарядь та/або засобів вчинення кримінального правопорушення, слідів кримінального правопорушення та/або предметів, здобутих внаслідок вчинення кримінального правопорушення, у вчиненні якого особа, яка приховує кримінальне правопорушення, ніякої участі не брала;

обгрунтовано необхідність розширення формулювання змісту декриміналізуючої поведінки шляхом доповнення примітки до статті 396 КК України щодо умов звільнення від кримінальної відповідальності за приховування кримінального правопорушення, яку пропонується викласти в такій редакції: «Особа, яка добровільно заявила про переховування нею особи, що вчинила кримінально протиправне посягання, знарядь і засобів вчинення кримінального правопорушення, слідів кримінального правопорушення та/або предметів, здобутих кримінально караним шляхом до повідомлення їй про підозру у вчиненні нею кримінального правопорушення, звільняється

від кримінальної відповідальності, якщо в її діях не містяться ознаки іншого складу кримінального правопорушення»;

на основі зарубіжного досвіду запропоновано доповнити положення щодо кримінальної відповідальності за вчинення приховування кримінального правопорушення такою кваліфікуючою ознакою, як «вчинене службовою особою». Зазначене дозволяє запропонувати доповнити диспозицію ст. 396 КК України частиною другою, виклавши її у такій редакції: «2. Ті самі дії, вчинені службовою особою з використанням свого службового становища...»;

вдосконалено:

періодизацію вітчизняного законодавчого процесу становлення та розвитку кримінально-правової заборони причетності в цілому та приховування кримінального правопорушення як одного із її видів;

визначення суб'єктивних та об'єктивних ознак приховування кримінального правопорушення та їх законодавче закріплення, з огляду на особливості їх кримінально-правової природи;

систему критеріїв розмежування приховування кримінального правопорушення від інших видів причетності, пособництва та суміжних складів діянь (ст.ст. 198, 209, 256, 383, 384, 385 КК України);

санкцію ст. 396 КК України за рахунок доповнення: простого складу видом покарання, який не пов'язаний з ізоляцією засудженого від суспільства, з метою дотримання принципів справедливості та індивідуалізації відповідальності – громадськими роботами; кваліфікованого складу – альтернативними видами ізоляційного покарання – обмеження волі та позбавлення волі та обов'язковим додатковим видом покарання у вигляді позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю;

дістали подальшого розвитку:

положення щодо способів вчинення приховування кримінального правопорушення в контексті кваліфікації;

визначення родового поняття причетності до кримінального правопорушення в умовах оновленого кримінального законодавства України як умисного (або необережного) протиправного діяння без ознак співучасті, що пов'язане з основним кримінальним правопорушенням, але не сприяє та не обумовлює його вчинення, не містить причинно-наслідкового зв'язку, спільних об'єктивних та суб'єктивних ознак складу;

правила кваліфікації приховування кримінального правопорушення та методика призначення покарання за приховування кримінального правопорушення в контексті кримінально-правової реформи.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що викладені в дисертації положення можуть бути використані у:

науково-дослідній діяльності – при розробці напрямів подальшого вдосконалення кримінального права, з формуванням основних засад попередження кримінально протиправних посягань;

правотворчій діяльності – при підготовці змін і доповнень до чинного законодавства України;

правозастосовній діяльності – отримані висновки можуть використовуватися судовими і правоохоронними органами як рекомендації щодо застосування окремих норм кримінального права (Акт впровадження Хмельницької обласної прокуратури від 26 серпня 2021 року);

навчальному процесі – при проведенні занять з Загальної та Особливої частин кримінального права, спецкурсів «Кримінальні правопорушення у сфері правосуддя», «Кримінальна правопорушення в сфері економіки» та ін. (Акт впровадження НУ «Одеська юридична академія» від 28 вересня 2021 року, Акт впровадження Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова від 4 жовтня 2021 року);

правовиховній діяльності – при впровадженні положень існуючої кримінально-правової ідеології у правосвідомість фахівців та громадян у цілому.

Апробація результатів дослідження. Основні положення дисертаційного дослідження обговорювалися на засіданнях кафедри кримінального права Національного університету «Одеська юридична академія», висвітлені у доповідях на науково-практичних конференціях: Перших Всеукраїнських наукових читаннях з кримінальної юстиції пам'яті професора В.П. Колмакова (м. Одеса, 16-17 квітня 2010 р.); Міжнародній науково-практичній конференції «Правові проблеми зміцнення української державності» (м. Одеса, 19-20 листопада 2010 р.); Міжнародній науково-практичній конференції «Основні напрямки реформування законодавства України в умовах розбудови демократичної держави» (м. Харків, 23-24 грудня 2010 р.); Всеукраїнській конференції науковців та практиків «Теоретико-практичні механізми розбудови правової держави» (м. Львів, 23-24 вересня 2011 р., м. Львів); регіональному круглому столі: «Проблеми вдосконалення кримінально-процесуального законодавства України» на базі Хмельницького університету управління та права (м. Хмельницький, 2-3 березня 2012 р.); Міжнародній науково-практичній конференції «Цінність права як найефективнішого регулятора суспільних відносин» (м. Харків, 2-3 жовтня 2020 р.); Міжнародній науково-практичній конференції «Правова система України: сучасні тенденції та фактори розвитку» (м. Запоріжжя, 26-27 березня 2021 р.).

Публікації. Основні результати дослідження викладені у чотирнадцяти наукових статтях, сім із яких опубліковано у збірниках наукових праць, що входять до переліку фахових видань, затверджених МОН України, одна стаття – у науковому періодичному виданні іноземної держави та шести тезах доповідей на науково-практичних конференціях.

Структура та обсяг дисертації. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, які включають дев'ять підрозділів, висновків, додатків, списку використаних джерел (242 найменування), додатків. Загальний обсяг дисертації становить 222 сторінки, із них основного тексту 176 – сторінок.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ

У **Вступі** обґрунтовується вибір теми дослідження, визначаються зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами, мета, завдання, об'єкт, предмет, і методи дослідження, висвітлюються наукова новизна одержаних результатів та їх практичне значення, зазначається про апробацію результатів дослідження, публікації, структуру та обсяг дисертації.

Перший розділ «Методологічні засади дослідження приховування кримінального правопорушення у вітчизняній кримінально-правовій доктрині» складається з трьох підрозділів.

У *підрозділі 1.1. «Генезис кримінальної відповідальності за приховування кримінального правопорушення у вітчизняному законодавстві»* досліджено генезис формування кримінально-правових норм про приховування кримінального правопорушення на ранніх етапах розвитку такого законодавства.

Проаналізовано історичний розвиток кримінальної відповідальності за приховування кримінального правопорушення, показано поетапний шлях, який пройшло законодавство в цій сфері, починаючи від повної відсутності в законодавчих актах та ототожнення з співучастю, і до встановлення вичерпного переліку кримінальних правопорушень, за приховування яких настає кримінальна відповідальність, та встановлення кримінальної відповідальності за приховування всіх тяжких або особливо тяжких кримінальних правопорушень.

Запропоновано виділити три етапи становлення та розвитку поняття причетності в цілому та приховування кримінального правопорушення, зокрема, у вітчизняному кримінальному законодавстві: 1) період ототожнення співучасті та причетності до кримінального правопорушення (від Руської правди до 1844 року); 2) перехідний період (від Уложення про покарання кримінальні та виправні 1845 року до 1957 року); 3) період трансформації та закріплення в якості самостійного кримінально-правового інституту (від Основ кримінального законодавства Союзу РСР і союзних республік 1958 року і до теперішнього часу).

У *підрозділі 1.2. «Місце приховування кримінального правопорушення в інституті причетності до кримінального правопорушення»* визначено родові поняття причетності до кримінального правопорушення як умисне (або необережне) протиправне діяння без ознак співучасті, що пов'язане з основним кримінальним правопорушенням, але не сприяє та не обумовлює його вчинення, не містить причинно-наслідкового зв'язку, спільних об'єктивних та суб'єктивних ознак складу. Проаналізовано та систематизовано ознаки причетності, визначено основні види причетності до кримінального правопорушення: заздалегідь не обіцяне потурання; заздалегідь не обіцяне придбання, отримання чи збут майна, здобутого злочинним шляхом; заздалегідь

не обіцяне недонесення про достовірно відоме кримінальне правопорушення та заздалегідь не обіцяне приховування кримінального правопорушення.

У підрозділі 1.3. «Становлення поняття приховування кримінального правопорушення в кримінально-правовій доктрині» досліджено доктринальне становлення поняття приховування кримінального правопорушення як окремого виду причетності. Проаналізовано особливості зображення цього виду причетності залежно від позиціонування в розрізі особливостей розмежування з інститутом співучасті у кримінальному правопорушенні. Визначено особливості цього кримінального правопорушення, його основні ознаки та запропоновано розширену дефініцію з урахуванням вимог оновленого кримінального законодавства в такій редакції: «Під приховуванням кримінального правопорушення слід розуміти заздалегідь не обіцяну умисну діяльність причетної особи, яка вчиняється після закінчення основного (попереднього) кримінального правопорушення та спрямована на переховування особи правопорушника, знарядь і засобів вчинення кримінального правопорушення, слідів кримінального правопорушення або предметів, здобутих внаслідок вчинення кримінального правопорушення, у вчиненні якого особа, яка приховує кримінальне правопорушення, ніякої участі не брала».

Другий розділ «Особливості кримінально-правової характеристики приховування кримінального правопорушення за законодавством України» складається з чотирьох підрозділів.

У підрозділі 2.1. «Об'єктивні ознаки складу приховування кримінального правопорушення» визначено, що родовим об'єктом досліджуваного правопорушення законодавець обґрунтовано визнав відносини у сфері відправлення правосуддя (розділ XVIII Особливої частини КК України). Видовим об'єктом є сукупність тотожних суспільних відносин щодо забезпечення викриття та розкриття вчинюваних кримінальних правопорушень та притягнення винних до кримінальної відповідальності. Встановлено, що основним безпосереднім об'єктом правопорушення, передбаченого ст. 396 КК України, є сукупність суспільних відносин щодо забезпечення викриття та розкриття тяжких та особливо тяжких кримінальних правопорушень. Додатковий обов'язковий безпосередній об'єкт у досліджуваному складі кримінального правопорушення відповідає об'єкту основного кримінального правопорушення.

Приховування кримінального правопорушення з об'єктивної сторони характеризується винятково активними фізичними діями, спрямованими на переховування правопорушника, знарядь і засобів вчинення кримінального правопорушення, слідів кримінального правопорушення чи предметів, здобутих кримінально протиправним шляхом. Такі діяння характеризуються винятково активними фізичними діями, спрямованими на переховування правопорушника, знарядь і засобів вчинення кримінального правопорушення, слідів кримінального правопорушення чи предметів, здобутих злочинним

шляхом. Склад досліджуваного кримінального правопорушення є формальним, тобто не потребує настання суспільно-небезпечних наслідків та наявності причинного зв'язку між діями та наслідками.

У *підрозділі 2.2. «Суб'єктивні ознаки складу приховування кримінального правопорушення»* аргументовано, що суб'єктом кримінального правопорушення, передбаченого ст. 396 КК України, може бути фізична, осудна або обмежено осудна особа, яка досягла 16-річного віку. Підвищення віку відповідальності до 18-ти років видається недоцільним, оскільки вже з 16-ти років особа здатна усвідомлювати протиправність та кримінальну караність приховування тяжких та особливо тяжких кримінальних правопорушень. Виключення з суб'єктного складу приховування кримінального правопорушення становлять особи, які володіють «родинною таємницею» – близькі родичі та члени сім'ї, коло яких визначається Кримінальним процесуальним кодексом України. Вони не підлягають кримінальній відповідальності за заздалегідь не обіцяне приховування кримінального правопорушення.

Аргументовано необхідність доповнення суб'єктного складу спеціальним суб'єктом – службовою особою, яка вчиняє приховування кримінального правопорушення із використанням свого службового становища. Ця дефініція має слугувати як кваліфікований склад приховування кримінального правопорушення.

Встановлено, що суб'єктивна сторона заздалегідь не обіцяного приховування кримінального правопорушення, тобто конкретна форма вини, а саме прямий умисел, і такі елементи, як мотив і мета можуть бути достовірно встановлені шляхом дослідження всіх обставин вчиненого діяння, і, передусім, з'ясування характеру, спрямованості і форми протидії правосуддю.

У *підрозділі 2.3. «Особливості кваліфікації та відмежування приховування кримінального правопорушення від співучасті та суміжних складів»* встановлено особливості відмежування приховування кримінального правопорушення від пособництва та інших видів причетності. Доведено, що приховування, вчинене шляхом завідомо неправдивих показань, у тому числі і шляхом самообмови, не є приховуванням, а утворює самостійне кримінальне правопорушення проти правосуддя. Аналогічна позиція обґрунтовується і у випадку вчинення приховування кримінального правопорушення шляхом давання завідомо неправдивих показань.

Здійснено висновок, що однією з причин неправильної кваліфікації виступають розбіжності, пов'язані з розмежуванням приховування з суміжними складами. Такими суміжними складами можна вважати легалізацію (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом (ст. 209 КК України); сприяння учасникам злочинних організацій та укриття їх злочинної діяльності (ст. 256 КК України); завідоме неправдиве повідомлення про вчинення злочину (ст. 383 КК України); завідоме неправдиве показання (ст. 384 КК України); відмова свідка від давання показань або відмова експерта

чи перекладача від виконання покладених на них обов'язків (ст. 385 КК України). В цих складах приховування проявляється лише як спосіб вчинення кримінального правопорушення. Запропонована методика визначення розмежувальних ознак між приховуванням кримінального правопорушення та суміжними складами діянь, а саме ст.ст. 209, 256, 383, 384, 385 КК України.

У підрозділі 2.4. «Питання покарання за приховування кримінального правопорушення» обґрунтовано висновок, що розширення санкції статті 396 КК України видом покарання, який не пов'язаний з позбавленням чи обмеженням волі – громадськими роботам (у ч. 1), та встановлення покарання у вигляді позбавлення права займати певні посади або займатися певними видами діяльності (у ч. 2) підвищить ефективність правозастосування норм(и), яка передбачає відповідальність за заздальгідь не обіцяне приховування кримінального правопорушення, дасть суду більше можливостей при призначенні виду та розміру покарання залежно від особи, яка вчинила таке кримінально-каране діяння, та тяжкості основного кримінального правопорушення.

Третій розділ «Зарубіжний досвід законодавчого регулювання приховування кримінального правопорушення» складається з двох підрозділів.

У підрозділі 3.1. «Приховування кримінального правопорушення за законодавством зарубіжних країн» проаналізовано зарубіжний досвід щодо приховування кримінального правопорушення у порівняльному аспекті. З урахуванням способу нормативного відображення у кримінально-правовому акті приховування кримінального правопорушення законодавство цих країн можна поділити на три групи:

1) країни, в законодавстві яких приховування кримінального правопорушення розглядається як співучасть;

2) країни, в законодавстві яких приховування кримінального правопорушення розглядається як самостійне кримінально каране діяння. Ця, своєю чергою, поділяється на дві підгрупи: а) країни, в законодавстві яких кримінальна відповідальність за приховування залежить від тяжкості кримінального правопорушення, яке приховується; б) країни, в законодавстві яких надається перелік кримінальних правопорушень, приховування яких тягне кримінальну відповідальність;

3) склад приховування кримінального правопорушення в чинному кримінальному законодавстві відсутній.

У підрозділі 3.2. «Шляхи вдосконалення кримінально-правового регулювання приховування кримінального правопорушення з урахуванням зарубіжного досвіду» на підставі здійснення порівняльно-правового дослідження зарубіжного досвіду кримінально-правового регулювання інституту причетності та приховування кримінального правопорушення як окремого її виду визначена необхідність подальшого вдосконалення кримінально-правової норми про приховування. Конструювання норми

має відбуватися планомірно, піддаватися загальним та галузевим правилам юридичної техніки, з використанням доступного та належного інструментарію правотворчої діяльності. Урахування необхідності відображення розгорнутого поняття приховування кримінального правопорушення, встановлення кваліфікованого складу у разі вчинення цього діяння службовою особою, доповнення видів покарання, а також встановлення примітки до статті ліквідує існуючі прогалини у позитивному праві, вирішить колізії, які виникають при кваліфікації приховування на підставі чинних норм, установить чіткі підстави кримінальної відповідальності приховувачів, визначить коло суб'єктів, які не можуть бути притягнутими до кримінальної відповідальності за цей вид правопорушення. Визначено, що стаття 396 КК України покликана сприяти попередженню та запобіганню суспільно небезпечних діянь, викриттю злочинців і виявленню латентних кримінальних правопорушень.

ВИСНОВКИ

У **Висновках** викладено узагальнені основні результати дисертаційного дослідження та сформульовано пропозиції щодо вдосконалення кримінального законодавства. Найбільш важливими є такі висновки і пропозиції:

1. На основі вивчення генезису кримінальної відповідальності за приховування кримінального правопорушення у вітчизняному законодавстві вдалося можливим виділити три етапи становлення та розвитку поняття причетності у вітчизняному кримінальному законодавстві:

1) період ототожнення співучасті та причетності до кримінального правопорушення (від Руської правди до 1844 року);

2) перехідний період (від Уложення про покарання кримінальні та виправні 1845 року до 1957 року);

3) період трансформації та закріплення у якості самостійного кримінально-правового інституту (від Основ кримінального законодавства Союзу РСР і союзних республік 1958 року і до тепер).

2. Інститут причетності до кримінального правопорушення у доктрині вітчизняного кримінального права розглядався ще представниками класичної школи права, які визначали його переважно в рамках інституту співучасті. Позиції інтерпретації причетності у доктрині кримінального права за принципом зіставлення із співучастю переважно поділяються на певні групи, де одні вчені вказують на відсутність необхідності виокремлення самостійного кримінально-правового інституту причетності або відносять її до різновиду співучасті; другі характеризують причетність як відмінне від співучасті явище, яке хоч і має місце на практиці, але не досягає відповідного рівня соціальної обумовленості виокремлення як самостійного кримінально-правового інституту; треті, позицію яких повністю підтримує автор цього дослідження, визначають причетність до кримінального правопорушення як окремий кримінально-правовий інститут.

3. Причетність до кримінального правопорушення доцільно визначити як умисне (або необережне) протиправне діяння без ознак співучасті, що пов'язане з основним кримінальним правопорушенням, але не сприяє та не обумовлює його вчинення, не містить причинно-наслідкового зв'язку, спільних об'єктивних та суб'єктивних ознак складу. Визначено чотири основні види причетності до кримінального правопорушення: заздалегідь не обіцяне потурання; заздалегідь не обіцяне придбання, отримання чи збут майна, здобутого кримінально протиправним шляхом; заздалегідь не обіцяне недонесення про достовірно відоме кримінальне правопорушення та заздалегідь не обіцяне приховування кримінального правопорушення.

4. Приховування кримінального правопорушення розуміється як заздалегідь не обіцяна умисна діяльність причетної особи, яка вчиняється після закінчення основного (попереднього) кримінального правопорушення та спрямована на переховування особи правопорушника, знарядь і засобів вчинення кримінального правопорушення, слідів кримінального правопорушення або предметів, здобутих внаслідок вчинення кримінального правопорушення, у вчиненні якого особа, яка приховує кримінальне правопорушення ніякої участі не брала.

5. Родовим об'єктом досліджуваного кримінального правопорушення законодавець обґрунтовано визнав відносини у сфері відправлення правосуддя (розділ XVIII Особливої частини КК України). Видовим об'єктом є сукупність тотожних суспільних відносин щодо забезпечення викриття та розкриття вчинюваних кримінальних правопорушень та притягнення винних до кримінальної відповідальності. Основним безпосереднім об'єктом кримінального правопорушення, передбаченого ст. 396 КК України, є сукупність суспільних відносин щодо забезпечення викриття та розкриття тяжких та особливо тяжких кримінальних правопорушень. Додатковий обов'язковий безпосередній об'єкт у досліджуваному складі відповідає об'єкту основного кримінального правопорушення. Приховування кримінального правопорушення з об'єктивної сторони характеризується винятково активними фізичними діями, спрямованими на переховування злочинця, знарядь і засобів вчинення кримінального правопорушення, слідів кримінального правопорушення чи предметів, здобутих злочинним шляхом. Склад досліджуваного діяння є формальним, тобто не потребує настання суспільно-небезпечних наслідків та наявності причинного зв'язку між діями та наслідками.

6. Суб'єктом кримінального правопорушення, передбаченого ст. 396 КК України, може бути фізична, осудна або обмежено осудна особа, яка досягла 16-річного віку. Аргументована необхідність виключення із суб'єктного складу приховування кримінального правопорушення осіб, які володіють «родинною таємницею» та доповнити кваліфікуючою обставиною – вчинення приховування службовою особою (спеціальний суб'єкт). З суб'єктивної сторони приховування кримінального правопорушення характеризується

прямим умислом, мотив та мета на кваліфікацію не впливають, але повинні враховуватися при призначенні покарання.

7. Кримінально-правова кваліфікація приховування кримінального правопорушення становить оцінку діяння, яке заподіяло чи могло заподіяти істотну шкоду та водночас характеризується рисами кримінальної протиправності й полягає у визначення того, якою статтею (частиною, пунктом статті) кримінального закону передбачене основне кримінальне правопорушення (з приводу якого існує приховування). З метою уникнення помилок у правозастосуванні, при кваліфікації приховування кримінального правопорушення слід завжди проводити повний та всебічний аналіз всіх ознак складу діяння з урахуванням встановлених основних відмежувальних критеріїв та розмежувальних ознак суміжних складів діянь, інших видів причетності та співучасті, що у своєму результаті призводить до вірної кримінально-правової кваліфікації приховування кримінального правопорушення.

8. Санкцію частини першої статті 396 КК України доцільно розширити неізоляційним видом покарання – громадськими роботами, що підвищить ефективність правозастосування норми, яка передбачає відповідальність за заздальгідь не обіцяне приховування кримінального правопорушення, дасть суду більше можливостей при призначенні виду та розміру покарання в залежності від особливостей всіх суб'єктивних та об'єктивних ознак вчиненого діяння. У санкції пропонуваної частини 2 статті 396 КК України пропонується передбачити обмеження та позбавлення волі на строк від трьох до п'яти років як альтернативні основні покарання та обов'язкове додаткове покарання у вигляді позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю.

9. За результатами масштабного аналізу досвіду кримінально-правового регулювання більш ніж 30 країн світу різних типів правових систем встановлено певні тенденції та особливості характеру кримінально-правової політики держав щодо причетності та її окремих видів в залежності від ступеню повноти відображення відповідного нормативного матеріалу, з урахуванням чого законодавство цих країн можна поділити на три групи:

- країни, в законодавстві яких приховування кримінального правопорушення розглядається як співучасть. До них належать США, Велика Британія;

- країни, в законодавстві яких приховування кримінального правопорушення розглядається як самостійне кримінально каране діяння. До них належать: майже всі країни колишнього СРСР (Узбекистан, Казахстан, Таджикистан, Туркменістан, Киргизія, Вірменія, Грузія, Молдова, Білорусь, Латвія, РФ, Литва), Албанія, Швейцарія, Австрія, Іспанія, Сан-Марино, Франція, ФРН, Туреччина, КНР, Республіка Корея, Японія;

- країни, в законодавстві яких взагалі не розглядається приховування кримінального правопорушення. До них належать: Естонія, Швеція,

Великобританія – відповідальність встановлена тільки за неповідомлення про кримінальне правопорушення.

Друга група, своєю чергою, поділяється ще на дві підгрупи: 1)) країни, в законодавстві яких кримінальна відповідальність за приховування залежить від тяжкості основного кримінального правопорушення, яке приховується (Узбекистан, Казахстан, Таджикистан, Туркменістан, Киргизія, РФ, Грузія); б) країни, в законодавстві яких надається перелік кримінальних правопорушень, приховування яких тягне кримінальну відповідальність (Молдова, Білорусь, Латвія, Литва, Сан-Марино, КНР, Республіка Корея).

10. Результати проведеного дослідження дозволяють запропонувати редакцію статті 396 КК України у такій редакції:

«Стаття 396. Приховування кримінального правопорушення

1. Приховування кримінального правопорушення – заздалегідь не обіцяна умисна діяльність причетної особи, яка вчиняється після закінчення основного (попереднього) кримінального правопорушення та спрямована на переховування особи правопорушника, знярядь та/або засобів вчинення кримінального правопорушення, слідів кримінального правопорушення та/або предметів, здобутих внаслідок вчинення кримінального правопорушення, у вчиненні якого особа, яка приховує кримінальне правопорушення ніякої участі не брала, –

– карається громадськими роботами на строк до двохсот сорока годин або арештом на строк до трьох місяців, або обмеженням волі на строк до трьох років, або позбавленням волі на той самий строк.

2. Ті самі дії, вчинені службовою особою з використанням свого службового становища

– карається обмеженням волі на строк від трьох до п'яти років або позбавленням волі на той самий строк з позбавленням права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю на строк до трьох років

3. Особа, яка добровільно заявила про переховування нею особи, що вчинила кримінально протиправне посягання, знярядь і засобів вчинення кримінального правопорушення, слідів кримінального правопорушення та/або предметів, здобутих кримінально караним шляхом до повідомлення їй про підозру у вчиненні нею кримінального правопорушення, звільняється від кримінальної відповідальності, якщо в її діях не містяться ознаки іншого складу кримінального правопорушення.

Примітка. Не підлягають кримінальній відповідальності за заздалегідь не обіцяне приховування кримінального правопорушення члени сім'ї чи близькі родичі особи, яка вчинила основне кримінальне правопорушення, з приводу якого має місце приховування».

11. Необхідність збереження та подальшого вдосконалення кримінальної відповідальності за приховування кримінального правопорушення зумовлюється комплексом соціально-психологічних, кримінологічних та нормативних чинників (факторів). Шляхом внесення до КК України

запропонованих змін досягається мета ліквідації існуючих прогалин у позитивному праві, вирішення колізій, які на підставі чинних норм виникають при кваліфікації приховування кримінального правопорушення та розмежування його зі співучастю, відмежування від суміжних складів діянь. У такий спосіб планується установити чіткі підстави кримінальної відповідальності осіб, які вчиняють приховування кримінального правопорушення, визначити коло суб'єктів, які не можуть бути притягнутими до кримінальної відповідальності за цей вид правопорушення, вирішити спеціальні питання звільнення від кримінальної відповідальності приховування кримінального правопорушення.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ:

1. Лазаренко В. Поняття причетності до злочину. *Вісник прокуратури*. 2010. 12 (114). С. 58-61.
2. Лазаренко В. Кримінальна відповідальність за неповідомлення про злочин. *Вісник прокуратури*. 2011. 2 (116). С. 59-62.
3. Лазаренко В. Юридична природа приховування злочину. *Вісник прокуратури*. 2011. 9 (123). С. 68-73.
4. Лазаренко В. Кримінальна відповідальність за приховування злочину в зарубіжних країнах. *Вісник прокуратури*. 2011. 12 (126). С. 112-116.
5. Лазаренко В. Особливості кваліфікації приховування злочину. *Вісник прокуратури*. 2013. 8 (146). С. 68-72.
6. Лазаренко В. Уголовная ответственность за укрывательство преступления в Республике Молдова и Украине как средство достижения задач современного уголовного законодательства. *Закон и жизнь*. 2013. № 10/2. С. 134-136.
7. Лазаренко В. Кримінальна відповідальність за приховування злочину у законодавстві країн Європи та США. *Art and Science. Multilingual scientific journal*. 2021. № 4. С. 99-111.
8. Лазаренко В. Місце приховування кримінального правопорушення в інституті причетності до злочину. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2021. № 7. С. 67-76.
9. Лазаренко В. Поняття причетності до злочину: збірник тез наукових робіт. *Перші Всеукраїнські наукові читання з кримінальної юстиції пам'яті професора В. П. Колмакова* (м. Одеса, 16-17 квітня 2010 р., Одеська національна юридична академія). Одеса, 2010. С. 348-350.
10. Лазаренко В. Кримінальна відповідальність за неповідомлення про злочин, потерпілих та службових осіб за КК України 2001 року: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Правові проблеми зміцнення української державності» (1м. Одеса, 9-20 листопада 2010 р., Причорноморська фундація права). Одеса, 2010. С. 90-91.

11. Лазаренко В. Історія виникнення та розвитку кримінальної відповідальності за приховування злочину: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції *«Основні напрямки реформування законодавства України в умовах розбудови демократичної держави»* (м. Харків, 24-25 грудня 2010 р., Асоціація аспірантів-юристів). Харків, 2010. С. 91-93.

12. Лазаренко В. Юридична природа приховування злочину: матеріали *Всеукраїнської конференції науковців та практиків «Теоретико-практичні механізми розбудови правової держави»*. (23-24 вересня 2011 р., Західноукраїнська організація «Центр правничих ініціатив»). Львів, 2011. С. 61-63.

13. Лазаренко В. Питання розмежування приховування кримінального правопорушення та співучасті: матеріали міжнародної науково-практичної конференції *«Цінність права як найефективнішого регулятора суспільних відносин»* (м. Харків, 2-3 жовтня 2020 р.). Східноукраїнська наукова юридична організація, 2020. С. 223-225.

14. Лазаренко В. Відповідальність за приховування кримінального правопорушення членів сім'ї та близьких родичів: матеріали міжнародної науково-практичної конференції *«Правова система України: сучасні тенденції та фактори розвитку»* (м. Запоріжжя, 26-27 березня 2021 р.). Запоріжжя: Запорізька міська Громадська організація «Істина», 2021. С. 187-189.

АНОТАЦІЯ

Лазаренко В. В. Кримінально-правова характеристика приховування кримінального правопорушення: порівняльно-правове дослідження. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю за спеціальністю 12.00.08 – кримінальне право та кримінологія; кримінально-виконавче право. – Національний університет «Одеська юридична академія», Одеса, 2021.

Дисертація є першим в Україні спеціальним комплексним порівняльно-правовим дослідженням приховування кримінального правопорушення в умовах оновленого кримінального законодавства України та євроінтеграційних процесів.

У дисертації вперше проведено комплексне порівняльно-правове дослідження законодавства більш ніж 30 країн світу різних типів правових систем у розрізі кримінально-правового регулювання інституту причетності та відповідальності за приховування кримінального правопорушення. Встановлено певні тенденції та особливості характеру кримінально-правової політики держав щодо причетності та її окремих видів в залежності від ступеню повноти відображення відповідного нормативного матеріалу.

Запропоновано закріпити визначення приховування кримінального правопорушення у змісті диспозиції статті 396 КК. Розширено формулювання

змісту декриміналізуючої поведінки шляхом уточнення примітки до статті 396 КК щодо умов звільнення від кримінальної відповідальності за приховування кримінального правопорушення, що сприятиме зниженню латентності тяжких та особливо тяжких кримінальних правопорушень.

На основі проведеного дослідження запропоновано доповнити положення щодо кримінальної відповідальності за вчинення переховування кримінального правопорушення такою кваліфікуючою ознакою, як «вчинене службовою особою». Зазначене дозволяє запропонувати доповнити диспозицію ст. 396 КК України частиною другою, виклавши її у такому вигляді: «2. Ті самі дії, вчинені службовою особою з використанням свого службового становища...».

Удосконалено визначення суб'єкта кримінального правопорушення, передбаченого ст. 396 КК України та характеристику суб'єктивної сторони приховування кримінального правопорушення, яка характеризується прямим умислом, при цьому мотив та мета на кваліфікацію не впливають, але повинні враховуватися при призначенні покарання; усвідомлення особою факту приховування саме тяжких та особливо тяжких кримінальних правопорушень, то головним є розуміння приховування, як кримінально-караного діяння, тоді як помилку в ступені тяжкості основного кримінального правопорушення слід визнавати юридичною, яка не впливає на вирішення питання про притягнення особи до кримінальної відповідальності.

Проведено вдосконалення положень щодо відмежування приховування кримінального правопорушення від інших видів причетності, від співучасті у вигляді пособництва, від суміжних складів діянь, інших кримінальних правопорушень проти правосуддя, вчинених при переховуванні злочинця, слідів кримінального правопорушення, у тому числі шляхом надання завідомо неправдивих свідчень, так як заздалегідь не обіцяне приховування відбувається активними фізичними (не інтелектуальними) діями.

Ключові слова: кримінальне законодавство зарубіжних країн, причетність до кримінального правопорушення, кримінальне правопорушення, заздалегідь не обіцяне приховування кримінального правопорушення, кримінально-правова кваліфікація, кримінальна відповідальність.

АННОТАЦИЯ

Лазаренко В. В. Уголовно-правовая характеристика сокрытия уголовного преступления: сравнительно-правовое исследование. – Рукопись.

Диссертация на соискание научной степени кандидата юридических наук по специальности по специальности 12.00.08 – уголовное право и криминология; уголовно-исполнительное право. – Национальный университет «Одесская юридическая академия», Одесса, 2021.

Диссертация является первым в Украине специальным комплексным сравнительно-правовым исследованием укрывательства уголовного правонарушения в условиях обновленного уголовного законодательства Украины и евроинтеграционных процессов.

В диссертации впервые проведено комплексное сравнительно-правовое исследование законодательства более 30 стран мира разных типов правовых систем в разрезе уголовно-правового регулирования института причастности и ответственности за сокрытие уголовного правонарушения. Установлены определенные тенденции и особенности характера уголовно-правовой политики государств относительно причастности и отдельных видов в зависимости от степени полноты отражения соответствующего нормативного материала.

Проанализированы основы уголовно-правового института прикосновенности к уголовному правонарушению. Изучено развитие и становление понятия укрывательства уголовного правонарушения в доктрине отечественного уголовного права.

Предложено закрепить определение сокрытия уголовного преступления в содержании диспозиции статьи 396 УК Украины. Расширена формулировка содержания декриминализирующего поведения путем уточнения примечания к статье 396 УК Украины об условиях освобождения от уголовной ответственности за сокрытие уголовного правонарушения, что приведет к снижению латентности тяжких и особо тяжких уголовных правонарушений.

На основе проведенного исследования предложено дополнить положение по уголовной ответственности за совершение укрывательства уголовного правонарушения таким квалифицирующим признаком, как «совершенное должностным лицом». Указанное позволяет предложить дополнить диспозицию ст. 396 УК частью второй, изложив ее в таком виде: «2. Те же деяния, совершенные должностным лицом с внедрением собственного служебного положения...».

Усовершенствовано определение субъекта уголовного правонарушения, предусмотренного ст. 396 УК Украины и характеристика субъективной стороны сокрытия уголовного правонарушения, характеризующаяся прямым умыслом, при этом мотив и цель на квалификацию не влияют, но должны учитываться при назначении наказания; осознание лицом факта сокрытия именно тяжких и особо тяжких уголовных правонарушений, то главным является понимание сокрытия, как уголовно-наказуемого деяния, тогда как ошибку в степени тяжести основного уголовного правонарушения следует признавать юридической, не влияющей на решение вопроса о привлечении лица к уголовной ответственности.

Проведено совершенствование положений по ограничению сокрытия уголовного правонарушения от других видов прикосновенности, от соучастия в виде пособничества, от смежных составов деяний, других уголовных правонарушений против правосудия, совершенных при

укрывательстве преступника, следов уголовного правонарушения, в том числе путем предоставления заведомо неправдивых показаний, так как заранее не обещанное сокрытие происходит активными физическими (не интеллектуальными) действиями.

Аргументированы предложения по совершенствованию санкции в случае совершения укрывательства уголовного правонарушения служебным лицом, установлены альтернативные основные и обязательное дополнительное наказания.

На основании комплексного компаративистского анализа уголовного законодательства зарубежных стран установлены три основные концепции законодательного регламентирования укрывательства уголовного правонарушения: 1) укрывательство уголовного преступления рассматривается как соучастие; 2) укрывательство уголовного правонарушения рассматривается как самостоятельное уголовно наказуемое деяние; 3) состав укрывательства уголовного правонарушения в действующем уголовном законодательстве отсутствует.

Предложена новая редакция статьи 396 УК Украины с учетом результатов проведенного сравнительно-правового анализа с целью установить четкие основания уголовной ответственности лиц, совершающих сокрытие уголовного правонарушения, определит круг субъектов, которые не могут быть привлечены к уголовной ответственности за данный вид правонарушения, решит специальные вопросы освобождения от уголовной ответственности за сокрытие уголовного правонарушения.

Ключевые слова: уголовное законодательство зарубежных стран, причастность к уголовному правонарушению, уголовное правонарушение, заранее не обещанное сокрытие уголовного правонарушения, уголовно-правовая квалификация, уголовная ответственность.

SUMMARY

Lazarenko V. Criminal-legal characteristics of concealment of a criminal offense: a comparative legal study.— Manuscript.

Thesis for the Candidate of Law Degree in the Specialty 12.00.08 – Criminal Law and Criminology; Criminal Executive Law. – National University «Odessa Law Academy», Odessa. 2021.

The dissertation is the first in Ukraine special complex comparative legal research of concealment of a criminal offense in the conditions of the updated criminal legislation of Ukraine and European integration processes.

In the dissertation for the first time a comprehensive comparative legal study of the legislation of more than 30 countries of different types of legal systems in the context of criminal law regulation of the institution of involvement and responsibility for concealment of a criminal offense. Certain tendencies and peculiarities of the nature of the criminal-legal policy of the states concerning involvement and

its separate types depending on the degree of completeness of reflection of the corresponding normative material are established.

It is proposed to consolidate the definition of concealment of a criminal offense in the content of the provision of Article 396 of the Criminal Code. The wording of the content of decriminalizing behavior has been expanded by clarifying the note to Article 396 of the Criminal Code on the conditions of exemption from criminal liability for concealment of a criminal offense, which will reduce the latency of serious and especially serious criminal offenses.

Based on the study, it is proposed to supplement the provisions on criminal liability for the commission of concealment of a criminal offense with such a qualifying feature as «committed by an official». This allows us to propose to supplement the disposition of Art. 396 of the Criminal Code of Ukraine in part two, setting it out as follows: «2. The same actions committed by an official using his official position...».

Improved the definition of the subject of a criminal offense under Art. 396 of the Criminal Code of Ukraine and the characteristics of the subjective side of concealment of a criminal offense, which is characterized by direct intent, the motive and purpose do not affect the qualification, but must be taken into account when sentencing; awareness of the fact of concealment of serious and especially serious criminal offenses, the main thing is to understand concealment as a criminal act, while the error in the severity of the main criminal offense should be recognized as legal, which does not affect the decision to prosecute.

Provisions have been improved to distinguish the concealment of a criminal offense from other types of involvement, complicity in the form of complicity, related acts, other criminal offenses against justice committed during the concealment of a criminal, traces of a criminal offense, including by providing knowingly false previously promised concealment occurs by active physical (non-intellectual) actions.

Key words: criminal legislation of foreign countries, involvement in a criminal offense, criminal offense, pre-promised concealment of a criminal offense, criminal-legal qualification, criminal liability.

Підписано до друку 15.11.2021 р. Формат 60х90/16.
Ум.-друк. арк. 0,9. Тираж 100 прим. Зам. № _____.

Видано і віддруковано в ПП «Фенікс»
(Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 1044 від 17.09.02).
Україна, м. Одеса, 65009, вул. Зоопаркова, 25.
Тел. +38 050 7775901 +38 048 7959160
e-mail: fenix-izd@ukr.net
www.feniksbooks.com